

WILHELM BUSCH
Η ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ

Με σχέδια του συγγραφέα

Μετάφραση: Γιάννης Κοιλής

Κίχλη

Τὰ παιδιά, μέσα στην ἀφέλειά τους, ὀλοένα ρωτοῦν καὶ ξαναρωτοῦν: γιατί; Ὁ μυαλωμένος αὐτὸ δὲν τὸ κάνει πιά• ἐπειδὴ τὸ κάθε γιατί, ὅπως ἀπὸ καιρὸ τώρα γνωρίζει, δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὴν ἄκρη μιᾶς κλωστής πὺ τελειώνει σὲ κείνο τὸ χοντρὸ κουβάρι τοῦ ἀπειροῦ μὲ τὸ ὁποῖο δὲν ξεμπλέκεις μὲ τίποτα, ὅσο κι ἂν τυλίγεις καὶ ξετυλίγεις.

Πρὶν χρόνια, ἀσφαλῶς, τότε πὺ ἔκανα ἐκείνη τὴ μικρὴ ἐκδρομὴ γιὰ τὴν ὁποία θὰ γίνεῖ λόγος στὴ συνέχεια, εἶχα κι ἐγὼ συχνὰ τὴν ἀπορία: Γιατί νὰ συμβοῦν ὅλα τοῦτα σὲ ἕναν τόσο συμπαθητικὸ κι ὑπέροχο ἄνθρωπο; Μὰ τώρα κάθομαι ἐδωνά, μέσα στὸ γλυκὸ χουζούρι, παίζω ἡσυχος τὴ φλογέρα μου καὶ παραδέχομαι, δίχως σκέψεις παραπανίσιας: Ὅ,τι ἀποφασίστηκε στὸ Συμβούλιο τῶν Πάντων, προφανῶς θὰ εἶναι πρέπον καὶ εὐεργετικὸ.

Πέτρος τὸ ὄνομά μου. Γεννήθηκα σὲ χρόνους ἀλλοτινούς, τότε πού τις κοπέλες τις λέγαν δεσποσύνες καὶ τις χῆνες τις ὀνομάτιζαν Ἀδελαΐδες, σὲ ἓνα μοναχικὸ ζευγολατεῖο, ἀριστερὰ ἀκριβῶς ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ στρίβοντας ἀμέσως μετὰ δεξιά, ὄχι πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὸ Λοξονέρι, τὴν πόλητὴν καλή, ὅπου ὄλα τάνογοῦν.*

Λίγο πιὸ πέρα βρίσκεται ἡ ἄπατη λίμνη Μουρ-μούρ, ὅπου γυροφέρνει, ὅπως ὄλοι ξέρουν, ὁ ὕπουλος ὁ Λασπονούρης μὲ τὴ μακριὰ οὐρά. Ἡ κυρία Πάντεκε, ἡ γριά μαντατοφόρος πού δὲν λέει ψέματα, τὸν εἶδε μιὰ φορὰ ἡ ἴδια, τὴν ὥρα πού ἔβγαζε τὸ κεφάλι του μέσα ἀπὸ τὸ νερό• ὅπου μὲ μένος καὶ πονηριά τὴν κοίταξε, μὲ τὴν ξιπασμένη γαλήνη καὶ ψυχρότητα ἐνὸς σατανᾶ χιλιάδων χρόνων.

Ἡ μητέρα μου ἀπόθανε νωρίς. Ὁ πατέρας μαζί μὲ τὸν φρόνιμον δοῦλο μας, τὸν Θεόφιλον, δούλευαν μὲ ζῆλον τὰ κτήματα. Ἡ ὁμορφὴ ξαδερφοῦλα μου ἡ Κατερίνα μεριμνοῦσε γιὰ τὸ νοικοκυριό.

Ἐπειδὴ ἐγὼ ἀπὸ τὴ μεριά μου, τί κι ἂν εἶχα ἐξελιχθεῖ σ' ἓνα κοτσονάτο κνώδαλον, δὲν ἔδειχνα νὰ ἔχω τὴν παραμικρὴ κλίση μήτε στὸ ὄργωμα μήτε νὰ κόβω σανό, ὁ πατέρας μου μὲ ξαπόστειλε στὴν πόλη, στὸν κύριον Ντάμις, τὸν λόγιον διδάχον, ὁ ὁποῖος ὅμως ὕστερα ἀπὸ κἀνα δυὸ μόλις χρόνια μὲ γύρισε πίσω μὲ τις καλύτερες εὐχαριστίες του, ἐπειδὴ δὲν πολυέκανα γιὰ τὴ δουλειά.

Στὴ συνέχεια, ἀφοῦ χαζολόγησα ἔτσι γιὰ κανένα χρονάκι, μὲ πῆρε γιὰ τσιράκι τοῦ ὀριβόητος ἀρχιμάστορας τῆς ραπτικῆς Κνιπ-πίπ, μετὰ τροφῆς καὶ στέγης.

«Νοικοκυρεμένο ἐπάγγελμα κι αὐτό!» ἔκρινε ὁ πατέρας. «Αὐτοὶ οἱ ράφτες τὸ βγάζουν τὸ ψωμί τους στὰ στεγνά, σὰν τὸν καλύτερον σχολάρχη, βρέξει χιονίσει».

Ἐννιά μῆνες δὲν θὰ πέρασαν ὅταν μὲ ξέβρασαν οἰάραιες νερόσουπες τῆς παχιᾶς κυρᾶς τοῦ μάστορα πάλι στὴν πατρίδα.

Φοροῦσα τότε τὰ καλά μου. Ψάθινο καπέλον, γαλάζιον πανωφόρι• κολλητὸ κίτρινον παντελόνι μὲ σχέδια νανκίν• μαντίλι κόκκινον βαμβακερό.*Ἡ ὅμως αὐτὴ τὴ φορὰ ὁ πατέρας ὀργίστηκε πολὺ. Βούτηξε τὸν βούρδουλα• καὶ θὰ εἶχε σίγουρα πραγματοποιήσει τὸ κακόβουλον σχέδιόν του, ἂν δὲν προλάβαιναν νὰ τὸν ἐμποδίσουν μὲ ἀποφασιστικὴν ὀφρόνιμον Θεόφιλος καὶ ἡ καλή μας Κατερίνα, ἐκεῖνος ἀπὸ μπρός, ἐκεῖνη ἀπὸ πίσω.

Τὸν χειμῶνα ἔμεινα σπῆτι. Ἄν καὶ δὲν εἶχα περὶ πολλοῦ τὸ φαγητό, μοῦ ἄρεσε ὅμως νὰ τριγυρνᾶω στὴν κουζίνα πίσω ἀπὸ τὴν ὁμορφὴ ξαδερφοῦλα. Ἐκεῖ τῆς ἄρπαξα κάποτε μιὰ βελόνα καὶ τὴν κάρφωσα στὸ αὐτί μου, ἐν ψυχρῶ. Ἄλλες φορὲς πάλι χοροπηδοῦσα ἀπόκοτα στοδέπικίνδυνον στεφάνι τοῦ πηγαδιοῦ, κι ὅταν μὲ ἔβλεπε τὸ Κατερινάκι καὶ τῆς σηκωνόταν ἡ τρίχα ὀρθή, ἐγὼ πολὺ τὸ διασκέδαζα. Μετὰ θὰ στεκόμουν πάλι ἐκεῖνὰ, μέσα στὸ πιὸ βαθύ ἀποκάρωμα, σὰν τὸν γέρικον ἐρωδιὸν στὴν ὄχθη τοῦ τέλματος μὲ τοὺς κυπρίνους. Ἐξῆρα μεγάλη ἀπόλαυση ἦταν γιὰ μένα τὰ βράδια νὰ ξαπλώνω στὸν πάγκον πίσω ἀπὸ τὴ σόμπα καὶ νὰ παρακολουθῶ τὸ Κατερινάκι τὴν ὥρα πού καθάριζε φρέσκα φασολάκια καὶ τὸν Θεόφιλον καθὼς ἔπλεκε καλάθια. Στὴ θέα αὐτῆς τῆς λεπτῆς, περίπλοκης, ἐξονυχιστικῆς δουλειᾶς μὲ ἔπιανε πάντοτε μιὰ μικρὴ, ἀπαλή, εὐχάριστη ἀνατριχίλα• ἀπὸ ψηλὰ ἄρχιζε, ἀπ' τις ἄκρες τῶν μαλλιῶν, καὶ μετὰ ροβολοῦσε γαργαλώνοντας τὴν πλάτη μου κι ἀπλωνόταν σὲ ὄλη μου τὴν ἐπιδερμίδα, ἐνῶ ἡ ψυχὴ μου ἀνάλαφρα ἄφηνε ξοπίσω τὰ

μάτια μου, για να συγκεντρωθεί στο θέαμα μονάχα, και το σώμα μου απόμεινε ξαπλωμένο εκείδά, σαν το μακάριο κούτσουρο. Ένα βράδυ σκαρφάλωσα μάλιστα κρυφά στη φλαμουριά έπειδή πολύ ήθελα να δώ το Κατερινάκι την ώρα που θα πλάγιαζε στο κρεβάτι. Μόλις είχε πιάσει το κομποσκοίνι και προσευχόταν. Σαν πήρε όμως να γδύνεται καϊήστορία να γίνεται αγάλι αγάλι παράξενη, μου ξέφυγε ένα γκούχ! και φφφ! έσβησε η λάμπα. Το άλλο απόγευμα βάλθηκε να ράψει μιὰ πράσινη κουρτίνα.

Η καμαρούλα μου βρισκόταν ψηλά, στη σοφίτα. Ός άργά τη νύχτα διάβαζα τους θρύλους πουίστοροϋσε το χοντρό βιβλίο μου. Κάθε φορά που λυσομανοϋσε όάνεμος και το χιόνι θρόιζε στο παραθύρι, έγω ένιωθα μέσα μου μεγαλειό σωστό, σαν άρχοντας.

Πηγαινοέρχονταν εκεί οι μάγισσες• μερικές φορές τραβοϋσαν τὰ γκέμια, σταματοϋσαν το φροκάλι τους, γούρλωναν τὰ μάτια και κοιτοϋσαν μέσα από τὰ τζάμια• γέρικα, σταφιδιασμένα πρόσωπα τις πιό πολλές φορές, λές και τὰ είχαν στεγνώσει στη γέεννα του πυρός. Μά κάποτε έτυχε να περάσει μιὰ πουήταν νέα κι όμορφη. Είχε στα μαλλιά της πλεγμένο γιορντάνι με χρυσά φλουριά. Το μάτι της έπαιζε και γελοϋσε. Τὰ άσπρα της δόντια άστράφτανε σαν έλαμπε το φώς στο πρόσωπό της, κόντρα στο σκοτάδι που βασίλευε πίσω της.

Όταν ήρθε το καλοκαίρι, όταν ό κόσμος στένεψε από τις φυλλωσιές και τάνθη, σκάρωσα μιάν άπόχη και βάλθηκε να κυνηγώ πεταλοϋδες. Αϋτή ήταν η ειδικότητά μου: να τριγυρνώ με έλευθερία ξέγνοιαστη η να ξαποσταίνω κατά το κέφι μου• μά και στα σάλτα ήμουν καλός, σαν την πιό ζωηρήάκριδα.

Το πρωι μιās Κυριακής, την ώρα που οι άλλοι είχαν πάει στη λειτουργία, έγω στολίστηκα και βγήκα από το πισωπόρτι, με την άπόχη στο χέρι, με το πανωφόρι γεμάτο δαμάσκηνα. Έλαμπε όήλιος. Χαρούμενος έτρεξα από τον κήπο στο χωράφι, από το χωράφι στα λιβάδια, σαν τον όνειροπαρμένο. Πεταλοϋδες φτεροκοποϋσαν εκεί ένα σωρό. Πότε πότε έπιανα καμιά, την εξέταζα και την άφηνα να πετάξει, έπειδή με τις συνηθισμένες είχα ήδη προ πολλοϋ γεμίσει όλα μου τὰ κουτάκια.

Μά τώρα, πέρα μακριά, σηκώθηκε μιὰ που δεν την είχα ξαναδει. Στο κατόπι της έγω, πηδώντας φράχτες καμωμένους από θάμνους η σανίδες, δύο τρεις ώρες σίγουρα δίχως σταματημό, μέχρι που μου φάνηκε πιὰ άσκοπο. Κακόκεφος ρίχτηκα στο χορτάρι. Ψηλά στον οϋρανό έκοβε βόλτες ένα διπλοσάινο. Άπορροφημένος από τάαπαλά τόξα που έγραφε, δεν άργησα να βουλιάξω στον ύπνο. Όταν ζύπνησα, ό ήλιος πήγαινε κιόλας να γείρει, κι έπειδή ήταν πιὰ ώρα να τρέξω σκoinι κορδόνι σπίτι, σκαρφάλωσα σ' ένα δέντρο στην άκρη του δάσους για να δώ ποϋ βρισκόμουν τελικά. Το μόνο που αντίκρισα ήσαν μέρη άγνωστα, όσο έφτανε το μάτι. Στην άρχή άντραλιασμένος, χαρωπός και άδιάφορος μετά, άφέθηκα στη μοίρα μου. Κατέβηκα, γύρεψα μέρος εύχάριστο, κάθισα κι άρχισα να τρώγω δαμάσκηνα. Ξάφνου –ή άνάσα μου κόπηκε από τής χαράς την ταραχή– φτεροϋγισε καταπάνω μου η χαριτωμένη πεταλούδα, στολισμένη με όλα τὰ χρώματα του κόσμου, και θρονιάστηκε η ξεδιάντροπη στην άκρη του ποδιοϋ μου. Άθόρυβα σήκωσα την άπόχη• σημάδεψα με περίσκεψη. Φφφτ! ξεπετάρισε. Είχα όμως σημαδέψει καλά, άφοϋ με το σιδερένιο στεφάνι τής άπόχης έγδαρα το μικρό μου δάχτυλο, εκεί άκριβώς όπου ήταν πιό εύαίσθητο. Πετάχτηκα όρθιος και πήρα να χοροπηδώ στοένα μου ποδάρι, σφυρίζοντας κι έναν σκοπό.

«Έι!» γέλασε κάποιος πίσω μου. «Στὸ δόξα πατρί!»

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗ

* Τὰ τοπωνύμια τὰ ἔχει ἐπινοήσει ὁ συγγραφέας καὶ μεταφράσει ἀναλόγως ὁ μεταφραστής.

** Ἡ ἐνδυμασία τοῦ Πέτρου παραπέμπει σὲ ἐκείνη τοῦ Βέρθερου, πρωταγωνιστῆ τοῦ νεανικοῦ μυθιστορήματος τοῦ *Γκαϊτε* «Τὰ πάθη τοῦ νεαροῦ Βέρθερου», ποὺ ἀποτελέσκει παράδειγμα πρὸς μίμησιν γιὰ πολλὲς γενιὲς ρομαντικῶν νέου ἀπὸ τὸ 1770 κ.έ.